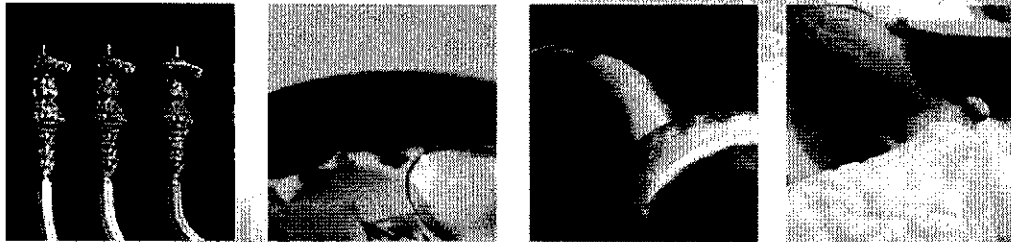

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE • BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 • INFO@GOIJC.ORG • WWW.GOIJC.ORG

***Contemporary Halacha:
Applications and Implications of Jewish Law***

Birchos HaTorah: Orach Chaim Siman 47

Rabbi Shmuel Silber

January 2, 2013

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חנה ז"ל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה ז"ל נח בן אברהם ופייגא ז"ל
MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE תהא נשמתם צרוורת בצרור החיים

(כ) וכן נהגו לומר פרושת (כא) ברכת כהנים סמוך לברכת (ט) התורה: **י' אם הפסיק מללמד ונתעסק בעסקיו, (כב) בין שדעתו (י) לחזור ללמד לא הוי הפסק, והוא הדין (כג) לשנה (כד) ומרחץ ובית הכסא דלא הוי הפסק: י"ב אף אם למד (כו) בלילה, הלילה הולך אחר היום (כו) שעבר ואינו צריך לחזור ולברך כל זמן (כה) שלא (יג) [ד] יישן: י"ג * המושכים קדם אור היום ללמד (כט) מברך ברכת התורה ואינו צריך**

באר הגולה
 ל הרא"ש ה"י בשם רבנו תם מ סדר בשם תשובת אביו הרא"ש נאמר בשם אביו בית יוסף ע' שם ס סדר בשם אביו ובתשובת קלל ד'

שערי תשובה

היה עונה אמן, לפי שיש חפז משני צדדים או בבטול צניח אמן או בצניח אמן לבשלה ולפי שאל ברחוק צריך להכריע לצד אחד הכריע דעתו הקדושה ונתקבה לתור צד דשמי ברכות הם ועונה אמן, מה שאין פו בשהיה אומר ברכת התורה לצממו לא רצה להכניס עצמו מתוך זה להכריע בעלגמא בין דאפשר לצאת ידי שנייהם, וזהו אומר ולתעבד נא ביו"י שהיא מלתא דשפירא לתורה. וכתב, שאפשר גם דעת הרמ"א פו, שם, והוא נכון: [ד] יישן. צ"ל באר הישב, וצ"ל מנגנו אברתם סימן תצ"ד. וכתב בקדמי יוסף בשם מהר"י וז"ל בתשובתו שצ"ל לשדע כתב יד, השם באשמרת ולומר חוזר לישן על משתו שנת קבע, כשיקום וברך שנית כל הברכות וגם ברכת התורה, אבל שנת עראי לא הוי הפסק, ע"כ שם, וכן כתב פרי תוש. אך כתב שאם קם ארצתא שלא לישן ותקשטו שנת באמצע למדו אין צריך לחזור ולברך. צ"ל משתו בין שלא היה דעתו פו מתחלה לא חשיב אלא משנת עראי אין שם. וכתב עוד שפדברי הפוסקים מהר"ם מרח"ש שקמב לענין הברכות דאפילו רוצה לחזור ולישן אין ברכה כלום וכו' לה ג' יושן ביום, נראה מדברי דקשותור לישן אין צריך לברך קממו ברכת התורה פסם ב' / ע"כ שם. ונראה טעמו דמסתמא ברעוה לפטר עצמו על כל היום אף על פי שדעתו לישן שנית, ודאייתו שנקמם מאירות הניח גם כן דברי הפרי תוש פנה בצדדי עיון. ולדינא נראה דברעוה מלתא

באר היטב

הירושלמי לפסול והוא ששונה על אחר, רוצה לומר, אם למד מיד, והלא כלא הכי לומר תורה כמה ששונה קריאת שמע, אלא ודאי ודאי נתי דברך תורה: (ט) התורה. ומתוך לאמר אפילו קדם אור הבקר, דלא כדש"ל שאומר משעם שאין נשיאת פנים בלילה, דמשעם למדו אנו אומרים אותו ולא משעם נשיאת פנים, מנן אברתם: (י) לחזור וללמד. משעם דמי שאין רוצה ללמד ונמלה ללמד צריך לברך, מנן אברתם. וט"ז פסק דאפילו מי שאין רוצה ללמד אין צריך לברך, ע"כ שם. וצ"ל פרי תוש, ומה שקמב עליו הרי אחר: (י"א) נהגו. וקלם חמדות כתב שרבו מהר"י גינצבורג נהג לברך כשישן ביום, מנן אברתם: (י"ב) יישן. שם. וצ"ל בשלמי צבור ששקשה וזהו כתב על זה, רוצה לומר אפילו ישו שנית בקבע על המקובלים מהר"ם מרח"ש שקמב לענין הברכות דאפילו רוצה לחזור ולישן אין ברכה כלום וכו' לה ג' יושן ביום, נראה מדברי דקשותור לישן אין צריך לברך קממו ברכת התורה פסם ב' / ע"כ שם. ונראה טעמו דמסתמא ברעוה לפטר עצמו על כל היום אף על פי שדעתו לישן שנית, ודאייתו שנקמם מאירות הניח גם כן דברי הפרי תוש פנה בצדדי עיון. ולדינא נראה דברעוה מלתא

משנה ברורה

בלי הפסק, אבל ברכת התורה פושרת כל היום (ט) אפילו לא למד אחר תפלת שחרית עד חצי היום, ולא דמי לכל הברכות שאסור להפסיק בין הברכה להמאנה, כמו שכתב סימן ר"ו, דשאני הכא (ט) דמצוה להגות יום ולילה ואם פו לעולם ליכא הסת הדעת. אבל (י) רב האחרונים חולקין על המתבר דמסכים לדעת ה"ש אומרים ה"ה, דלא כתב המתבר רק והנכון וכו', וסבירא ליה דדיו ברכת התורה כמו בכל ברכת המצות או התנחין דצריך לחזור ולברך אם הפסיק מכה אחר הברכה אף אם יודע בברור שלא הסיח דעתו, דכיון שלא התחיל עדין בהמאנה אין לה אחר כך על מה לחול, וכן הסכים הפרי תוש והגר"א וכן העתיק ה"ה אדם להלכה. ומכל מקום נראה לי, דכיון שיש פוסקים שפוברין דאין צריך לחזור ולברך, יותר טוב אם ארע לו שהפסיק אחר ברכת התורה שייכן אחר כך בברכת אהבה רבה לצאת בזה ידי ברכת התורה, וילמד מצט מכה אחר שסיים תפלתו. וע"כ בבאר

באור הלכה

בכל אחד לחזור ולברך. אחר כך מצאתי בחידושי ר' עקיבא איגר יותר מזה, דאפילו המתבר דאסור יש להפסיק הינו, רק והירות בעלמא לכתחלה, אבל בדיעבד גם פו מודה דאם לא למד מכה צריך לברך ברכת התורה: * המושכים וכו' מברך ברכת התורה. ע"כ במשנה ברורה כמה שכתבתי דאם חזר וישן וכו'. והוא נובע מהנהגת החיים שקמב דאם חזר וישן אחר כך בין ביום ובין בלילה אין צריך לחזור ולברך, וכן נהגו בזה, הינו, אפילו אם חזר וישן שנית קבע קדם אור הבקר, וכמו שפסיים בעצמו, לאפוקי מפרי תוש דמצדדי בזה לחזור ולברך, אבל אין בנתנו לפטר בזה אפילו חזר וישן שנית קבע בתחלת הלילה שאחר זה, וכמו שמשעם לקאורה מלשון הפרי מגדים בזה סוף אות י"ב באשל אברתם מדמסים הנהגת החיים עד שנית הלילה שאחריו, ויותר נראה לומר דגם דעת הפרי מגדים הוא פו, ומה שקמב הפרי מגדים דאפשר דרעוה לפטר מצט לצת שאחריו, בנתנו רק לאפוקי מדעת הפרי תוש דרעוה הוא

הלכה: (כ) וכן נהגו. השעם בג' פסיקים, שרצו לסדר פדוך הקורא בתורה, ונקטו אלו משום שיש בזה ברכה. ומתוך לומר (יח) אפילו קדם אור הבקר, דלא כיש מחמירין לאסר אז לומר אלו הפסיקים משעם שאין נשיאת פנים בלילה, וזה אינו, דמשעם למדו אנו אומרים אותו ולא משעם נשיאת פנים: (כא) ברכת כהנים. ונהגו לומר גם פו אלו דברים שאין להם שעור שהיא משנה, ומקרא דאלו דברים שאדם וכו', כדי לקדם מקרא ומשנה ונקרא: **י' (כב) בין שדעתו. משעם דמי שאין רוצה ללמד ונמלה ללמד צריך לחזור ולברך, פו כתב מהגן אברתם, והט"ז כתב להפך, דמדלא כתב השלחן ערוך אם דעתו לחזור, משעם דסבירא לה דמסתמא אמרינו דה"י דעמה אם יודמן שיוכל ללמד אפילו בשעה שאין רגיל ללמד שילמד, ויש להקל בספק ברכות ואלויה רבה, וגם הפרי מגדים הניח בצדדי עיון, וגם הגר"א בבארו, אף שהוא מפרש בשלחן ערוך מהגן אברתם, מכל מקום לדינא הוא מסכים בסוף סעיף ח כהט"ז, והוא כהפירוש הראשון שברא"ש דסבירא לה דאפילו במי שאינו רגיל ללמד אין צריך לחזור ולברך: (כג) לשנה. רוצה לומר, שנית עראי, דהינה (יט) שדוהנמנם * במישב על אצילי ידיו ואפילו בלילה: (כד) ומרחץ ובית הכסא. לפי שגם שם (כ) אינו מסיח דעתו עדין מללמד אחר כך, ועוד, שגם שם צריך לחזור ודינייהם, כמו בגלוי טפח וספחים בבית הכסא וכיצא בזה במרחץ לענין שאילת שלום, על פו לא הסיח דעתו עדין מהתורה. וע"כ בבאר הגר"א: **י"א (כה) וכן נהגו.** וקלם חמדות כתב, ולי נראה שהמברך תבא עליו ברכה, וכן נהג מורי מהר"י לברך, וכן הסכים הפרי תוש ואלויה רבה בשם הרבה ראשונים ואחרונים, וכן כתב הגר"א וכן העתיק ה"ה אדם להלכה [ואף דבפרי מגדים משעם דנוכל לסמך על המנהג הזה שלא לברך, על כל פנים נראה פשוט דמסתמא על כל הפוסקים שחוברנו ומברך לא הפסיד: **י"ב (כו) בלילה.** רוצה לומר, (כא) ואפילו לא למד ביום קלל: **(כז) שעבר.** שכל זמן (כב) שהוא בעור משל עליו ללמד כל זמן שיש לו פנאי, ואין התפסק ונתקפה הדעת חשיב הפסק לענין ברכת התורה: **(כח) שלא יישן.** רוצה לומר, שנית קבע אבל אם ישו שנית קבע על משתו (כג) אפילו בתחלת הלילה חשיב הפסק, ואפילו ה"ש אומרים שפסע"י י"א מודו בזה. ואם היה בעור כל הלילה, (כד) יש אומרים דאין צריך לברך בבקר, ויש אומרים (כה) דצריך לברך, כי קבעו תקמים ברכה זו בכל יום דמיא דשאך ברכות השחר, ופסק ברכות להקל, אך אם אפשר לו, נראה לשמע ברכת התורה מאחר ויאמר לו שייכון להוציא בברכות והוא יכון לצאת ויצנה אמן, ויאמר אחר כך איהו פסיקים כדי שהיא תחשב לו במקום למד, או יכון לצאת בברכת אהבה רבה, וילמד מכה מצט אחר שסיים תפלתו. ואם היה ישו ביום שנית קבע על משתו ובלילה שלאחריו היה בעור כל הלילה, פסק הגאון ר' עקיבא איגר דבזה לכלי עלמא צריך לברך בבקר ברכת התורה, ואין ברכת אהבת עולם של ערבית פושרת אם לא למד מיד אחר התפלה: **יג (כט) מברך ברכת התורה.** ואף אם חזר וישן אחר כך שנית קבע קדם אור היום או ביום, אין צריך לחזור ולברך, כי מסתמא דעתו של אדם לפטר בברכה זו עד שנית הלילה שאחריו. וכל זה לפי ה"ש אומרים שפסע"י י"א, אבל לפי מה שכתבנו שם דאף בשנית קבע ביום המברך לא הפסיד, כל שפן בזה שהיה **שער הציזין (סו) פדוכי: (סו) מנן אברתם: (יז) הרש"ל תרבי משה וכו': (יח) מנן אברתם: (יט) סו: (כ) בית יוסף: (כא) לבוש: (כב) לבוש: (כג) פו מכה מלוש: (כד) ה"י אדם בשם הפרי תוש והגר"א בבארו: (כה) דרך החיים בשם מנן אברתם ואלויה רבה:****

ביצחק יקרא סי' כ"ב: **במישוב.** אם החלים לישן כך במשך הלילה ולא שנתנמנם, ה"י קבע. הישן בבגדיו על הפשוט, ואפילו יותר מחצי שעה, אחר אדמיר ולה"ה דחשיב עראי קבע חשיב אם ישו חצי שעה ברגיל במשתו. אדמיר ולה"ה אחר שבמחצית השנה של הלילה, שדרך כלם לישן, ה"י קבע אפילו בפחות מחצי שעה. סי' כ"ה: **לבסבות.** גם לאדמיר ולה"ה לא נראה להחמיר. אדמיר ולה"ה לא אהב את העצה ללמד את הגמי בברכות דף י"א ע"ב) שיש בזה את ברכות התורה. כדי לצאת ידי חובת הפסק. השעם הוא שלמד בשביל הברכה חשוב ברכה, וה"י פסק ברכה לבשלה. סי' כ"ה: **הפסק.** וכן וברך. ואם חזר לישון שנית קבע על משתו, אחר אדמיר ולה"ה שייכרן טוב בשיטתו, והמחך החרדות לעמוד זה - בסוף הכרך

באר הגולה
צ שם ק אגור בשם
מר"י מליץ

לחזור ולברך פשילך לבית הכנסת * המושלים (ל) קדם אור היום * מברך כל סדר הברכות חוץ מברכת
הנותן לשכוי (ג) [ה] (לא) בינה (לב) ופרשת התמיד (ענן) לציל סימן א' סעיף ו' שימתין מלאמרה עד שיאור
היום. הגה ולכתחלה ישל ידיו קדם שיברך ללמד. ואם לא היה לו מים יכול (לג) ללמד ולברך בלא נטילה כמו בשאר
ברכות שברך קדם נטילה פדלעיל סימן מ"ו (אגור): יד * נשים (לד) מברכות ברפת (נד) התורה:

מח אומרים פרשת התמיד, ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד. ובו סעיף א':

הגה *ואומרים פרשת (א) [א] (א) התמיד, ויש אומרים סדר הפערה *ורבון העולמים אתה צויתנו וכו', ואם אי אפשר לאמרו

שערי תשובה

מקרא שאם היה ברצונו רק לומר זה עד שעת שנה שנית פשיטא שצריך לחזור ולברך
קשקש שנית מה שאין בו בסקמא אי על פי שדעתו לחזור ולישן מקל מקום כדי שלא לברכות
ברכות דעתו לומר כל היום לכן אין צורך לחזור ולברך: [ה] בינה. ענן באר היטב. וענן
מגן אברהם שד"ם לרבי יהודה, ורצה לומר, דאיתא שם רבו קרא גברא בריכו כו'. ובשלמי
צבור קמב, ודליתין אם לא שמע מקרה, ובחור רצה לומר, שצל די הגבר היה יודע שהוא
הגה וללך, ענן שם. וענן בפתיח ברכה בשם פרש"י קמב די וכו' קמב האר"י ו"ל וכו'
נגה לברך ברפת הנותן לשכוי באשכחתי כו'. ענן שם.

באר היטב

אם געור כל הלילה, כשפאיר היום צריך לברך, שלא היה דעתו לומר רק ליום א'.
מגן אברהם: (ג) בינה, ובכתבים ובחור איתא שיוכל לומר הנותן לשכוי בינה מיד
אחר חצות. וכתב הפגן אברהם ונראה לי ודקא אם שמע קול תרנגול, ומקל מקום טוב
לחור לכתחלה. וכתב עלת התמיד דבר"עבד יצא, ואין צורך לחזור ולברך ביום: (לד) התורה.
דקא תיבת ללמד וינין שלחן, ועוד דתיבת לומר פרשת התרנגולת כמו שתיבת בתפלה
אם פן קאי הברכה על זה, בית יוסף:

(ה) התמיד. מעשה, וקאי דתרנגולת שהיה בעמידה, וענן לציל סימן א' סעיף קטן

כו', ובבבאר שור קמב, דאין צורך לעמוד אפילו בפרשת התמיד שהיא הפגן אברהם
שד"ם בתורה לא חשו לזה, וכן הגלה מור וקציעה וכתב שראוי להגאון אביו ו"ל שאמר קושב. ובשלמי צבור קמב להוכיח פן מדברי האר"י ו"ל גבי פסוק ה' מלך. וענן שם
בבבאר שור קמב, מה שאומר כאלו התרבותי קאי אבגלים שנתן ללחן ואם פן אין צורך לעמוד, ובכ"י מנדים קמב ומקל מקום בפרשת התמיד ראוי לעמוד שוקרין בצבור מקול
רם. ובבבאר שור קמב שם, דמה שקמב באור ורוע שיארא בבית הכנסת דגמט העבודה, גם פן אין לומר לזה, אך ודאי ונפק מפתח ד"ו בירושלמי לשון בבתי כנסיות כו' טוב
לעשות פו. וענן לקמן מה שקמב על דברי הנדד חכמה קנה, וענן שם שקמב: מה שקמב כאלו התרבותי או כאלו התרבותי אינו נכון, כי התרבותי בפרשת חשאת
אבגלים קאי מה שאין בו בתמיד אין יחיד מקרי בגלים, ובבאר קמב כאלו קרב כו' וזה נכון, ענן שם, ומשום הא לא אראי וכדאמרנו בתענית שלקח תקנה מעבודת לפי שאין
קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גבו לפיכך תקנה כו', והנה, לפי שקל אדם מישאל יש לו חלק בתמיד צבור שנקטחין בתרומת הלשכה והי לא כאלו הם נתנו ללחן
בצדק קרבו התמיד, ואם פן בשאמר: הי רצון בפרשת התמיד נמי שיהי לומר כאלו התרבותי והנה, על די הפגן שהיא שילוחא דידן ודוקמנא. ומה שקמב

באור הלכה

רק עד שיקום משנה בבקר ולזה קאמר דאינו פו, אכל פשוט דגם הוא מודה דשנת קבע
אפילו בתחלת הלילה תרי תוסק, וכדמשמע גם מלשון הבית יוסף בסוף דבר הפתחיל
וכתב עוד הגאון, ענן שם. ועוד, לא שיקבנו כל הני פשיטתא דהרבה גדולים שפוסקין
דצורך לחזור ולברך משום ספקא דר"י מנדים, והלא הבית יוסף בצדמו והפרי חוש
הגרי"א ואלהי רבה מצריכין אפילו בשנת קבע בלילה שאחר זה בודאי יש לברך: * המושלים
קדם אור היום וכו'. ענן בפשטת ברורה בסעיף קטן ל. ובדיעבד אם ברך גם ברפת אלתי
נשמה והפעלבי שנה כראוי בפעם הראשון, דעת הפרי חוש דחזור ויברך אלו השמי
ברכות קשקש בפעם שנית ממשות, והסכים עמו תתי אדם לענן ברפת המעביר שנה,
וישערי תשובה בסיון ו' משמע דלא חזר וברך וכן משמע מדרד תתיים, ופסק ברבות
להל. ואם תקשה עליו שנה, לכלי עלמא אין לו לחזור ולברך אותם [פרי חוש בסיון
מ"ו]: * מברך כל סדר הברכות חוץ וכו'. ענן בפשטת ברורה כמה שכתבתי והאחרונים
וכו', היגה, הפגן אברהם בשם החר"ה הגרי"א והפרי חוש ותתי אדם, ומה שקמבתי אך
יש אומרים וכו', הוא מדברי תתי אדם, ובשערי תשובה איתא דיש מקליו קנה גם פו,
ולפי הנצאר היטב והנדרד תתיים יש להחמיר לכתחלה אפילו בשמע קול תרנגול, ולא רציתי
לקמם כמותם משום דהפרי חוש הגרי"א עבדו גבדא להמיר, כמו שקמב בפרי חוש
ובבבאר מעשה רב, וביותר, שמדברי הפרי חוש מנדים משמע דקדם שיאיר היום חזר לברך
אם לא שמע קול תרנגול, ודוקא בלאחר חצות צריכין לשמיעת קול תרנגול. אך דברי
תתי אדם לראיה סתריים מדברי הפגן אברהם משה שסיים לוסף סעיף קטן י"ג, ומקל
קמס טוב לזהר לכתחלה, ומה נובע דברי הנדרד תתיים, אמנם פו גענן היטב נראה
שהוא מפרש דברי הפגן אברהם בפשטה, דמה שקמב הפגן אברהם ענן סימן מ"ו סעיף
ח רוצה לומר, דשם הקל רמ"א אפילו בלא שמע קול תרנגול, דכונת הגמרא על מנהגו
של עולם, ואם פן אפשר לומר דכונת החר"ה גם פן מה שאמר פו קרא גברא הוא קצין
זה, ועל זה סים הפגן אברהם, ומקל מקום טוב לזהר לכתחלה, ורצה לומר, להחמיר
ברא שטע, אבל בדשמע יש להקל אפילו לכתחלה: * נשים וכו'. השעם, דקא חיבות
ללמד תדינים שלחן, ועוד דתיבת לומר פרשת התרנגולת כמו שתיבת בתפלה, אם פן
קאי הברכה על זה, בית יוסף מגן אברהם. ולפי זה השעם: יכולה להוציא בברפת התורה
את האיש, וכן קמב הפרי חוש מנדים בתרא, הגרי"א בבאור חולק על זה השעם, ענן שם.

משנה ברורה

ישן שנת קבע קדם אור היום דתברך לא הפסיד: (ל) קדם אור היום. ואפילו
במשפכים אחר חצות לילה לאיזה ענין ודעתו לחזור ולישן עוד אחר כך שנת קבע,
אפילו הכי יוכל לברך כל אלו הברכות ושבו לא יצטרך לברך אותם כשיקום
בבבאר, (כו) לבר ברפת אלתי נשמה יאמר בלי חתימה והפעלבי שנה יאמר בלי
הזכרת השם, ואחר כך כשיקום בבבאר יאמר אותן בהזכרת שם ומלכות כראוי.
וענן בבאר הלכה: (לא) בינה, והאחרונים הסכימו שגם ברכה זו יכול לברך
אפילו קדם שיאיר היום, אך יש אומרים שכתחלה יש לזהר שלא לברך אותה
קדם שיאיר היום, אם לא ששמע קול תרנגול, ובדיעבד יצא אפילו לא שמע קול
תרנגול. ודוקא שיברך אותה מחצות לילה ואילך, אבל קדם חצות אפילו בדיעבד
יחזור ויברך, ואפילו (כו) אם שמע קול תרנגול. וענן בבאר הלכה: (לב) ופרשת
התמיד. וכל משניות התרנגולת שאמריה, כי הם במקום התרבות ואין התרבותן
אלא ביום: (לג) ללמד ולברך. וקמחן דדי בכל מיד דמנסי: יד (לד) מברכות.
השעם ענן בבאר הלכה:

א (א) התמיד. והיא במקום התרבות קרבן התמיד, שפן קבלו חז"ל שזמן שאין
בית המקדש קים ואין יכולין להקריב קרבנות, מי שעוסק בהן ובפרשיותיהן
מעלה עליו הכתוב כאלו הקריבום, ולכך יש אומרים גם פן סדר הפערה מטעם
זה, והוא מה שנתפאשט המנהג בימינו לומר בכל יום אפי' בני מסדר וכו'. ונראה
לי פשוט, דמי שיודע ספר מצוה ללמד בגמרא פרוש המיקרא הוא, וכן מה שאנו
אומרים בכל יום עניני עשית הקטרת, כדי שיהיו מה שהוא אומר, ובהו מחשב
לו האמירה במקום ההקטרה, וכן כתבו הפוסקים, דמה שאמר הגמרא כל העוסק
בפרשת עולה וכו', הכונה שהוא מתעסק להבין עניניה, לא אמירת התבות לבר.
קמב הפגן אברהם, פרשת התרנגולת יאמר בעמידה, דגמט התרנגולת שהיה
בעמידה. וענן בשערי תשובה בשם כמה אחרונים שחולקין על זה, ובכ"י מנדים

אלא השעם דמברכות הוא דאין דפיסדי מתורה מקל מקום יכולות לברך ולומר וצנו דלא
גריצא מקל מקום עשה שחזן גמא ודוקא לן דיכולות לברך עלתיה, ובדלעיל בסיון י"ו סעיף ב ענן שם, ולפי זה אין יכולות להוציא את האיש. וקמן שהגיע לחנוה בודאי אינו
יכול להוציא את הנדול בברפת התורה, לפי מה שפוסקים רבה פוסקים דברפת התורה נתי פן התורה, וכן קמב הפרי חוש:

שער הציון (כו) מגן אברהם בסוף סימן ר' ונדרד תתיים: (כו) נדרד תתיים:

ביצחק יקרא סי' מה: ואומרים. ענן בהערות לסי' א' לסי' ה' לסי' י"ו ולסי' טו.
ורבון. בשפת אין ראוי לאמרו, וענן כסי' א' במשנ"ב סי' י"ו, ובסי' רפ"ח סעי' ו' ובהערה שם.

(ב) בצבור יכול לאמר בביתו (ג) ולקחור פרשת התמיד לבר עם הצבור (ד) ויכון בפעם השנייה לקרוא בתורה (טור). ונהגו המדקדקים (ו) להתנוצצ בשעה שקורין בתורה, דגמת התורה שנתנה ברמת, וכן (ה) בשעה שמתפללים על שם כל עצמתי תאמרנה יי"י מי כמוך (אבות: ב) א בשבת (ב) אומרים אצל פרשת התמיד פסוקי מוסף דשבת, י אבל לא בראש חודש ויום טוב מפני שקורין בתורה בפסוקי מוסף. הגה ויש אומרים שמוכרין גם מוסף ראש חודש, וכן נוהגין (ו) כדי לפרסם שהוא ראש חודש, וכן הוא לקמן סימן תכ"א (טור):

באר הגולה
א ס"ד ב ב' ע"ב

מט שייכול לומר קריאת שמע בעל פה. ובו סעיף אחד:

א "אף על גב דקרימא לן (א) דברים שבכתב (ב) אי אתה רשאי (ג) לאמרם על פה, כל דבר שרגיל (ד) ושגור בפי (ה) [וא] הכל * כגון קריאת שמע וברפת פהנים (ה) ופרשת התמיד וכיוצא בהן (ו) מתר:

באר היטב

י"ב [ו]תהי לאמרה בצבור עם הש"ץ כי קרבו תמיד נקראת בצבור, ונהי תקמה: (ז) להתנוצצ. הינו בפסוקי דומרה, אכל בתפלה אין להתנוצצ. מנחם עזריה סימן קי"ג. ובגמ' הגדולה הביא שקצת פרושים נוהגים להתנוצצ בנחת בפתילות הנכרות בלבד לקיים מפני שמי נחת הוא. ובמדר"ל כתב שהיה מתנוצצ בתפלה מלפניו לאתרוו ומאחריו לפניו, צין שם. ובדברי משה כתב שהראשונים עשו על דרך התפלה להתנוצצ בתפלה. וכתב הפגון אברהם דצדק כמר עבד תצדק כמר עבד ובלבד שישנו: (ח) הכל. אכל אם לא שגור בפי הכל אף על גב ששגור בפי אסור. העלת תמיד

שערי תשובה

בבאר היטב בשם ה"ח תקמה שיתבר לאמרה בצבור עם הש"ץ כי קרבו תמיד נקראת בצבור צריך זיון, דאשור הצבור עומדים בשעת הקריאה, רק אנשי מעמד, וכן שכל אחד אומר לצמנו יהי רצון כאלו קרב בו אין שכיבת הצבור קנה קלל. ומה שכתב הרמ"א ולקחור פרשת התמיד לבר עם הצבור ויכונו בו, לא חייבא הוא, רק כנחת הדברים מבור שכתב שראוי לכל אדם לומר רבון בו, ואם אין יכול לאמר מפני שהוא עם הצבור טוב הוא שיקרא פרשת התמיד לבר ויאמר אותו ואין לזוש אם יקרא שנית עם הצבור, ולקחור ומלמא יכון שהוא בקורא בתורה, עד כאן לשונו, ורובה לומר שלפי שדוקים היה שכל הצבור אמרו הכל יחד בקול רם, אם בן פשיטא אותו לברו או בצפוף לשונות בנתיבות לקרית התמיד עם הצבור ואין זה נכון, לכו כתב שאין לזוש אם יקרא שנית בו, אכל פשיטא שאם אינו מתפלל עם הצבור יחד אין צריך לאמרה בצבור יחד אין צריך לאמרה שנית בצבור יאמר קורא בתורה, ואם בן אינו עולה לו האמירה בצבור דגמט קרבו קלל: [ב] אומרים בפסוקי מוסף, וצת האר"י ו"ל שלא לומר פסוקי מוסף אחר פרשת התמיד ומכל שכן פסוקי ראש חודש, וצין בשלטי צבור קצת דקדוקי מבות בסוד ששים הקוסות, יש לומר אתה הוא ה' אלוקינו, על פי תורתו של האר"י, וצריך לומר ה' ה' ה' ה' בפתח קמץ, וצין נקמת הגדולה בשם הרדב"ו, סמוךין למכתשת ולא נמחורין בוא"ו, אי כפת הידין ואין לומר ספקת במ"ם כי הוא אותיות פתח בו, וצריך לומר כל שהוא ולא שליהא, בן כתב האר"י ו"ל, כדי לשפות בה את הצפון בן צריך לומר ולא לישות כמו שכתבו בספרים, וצריך לומר זה הכלל אם מקומה בשנה לתצאין ואם חסר בו, וצריך לומר כל שהוא ולא שליהא, בן כתב מהר"ם סידק ו"ל, אב"י ובה מסדר בו, כתב הרב ו"ל שאין צריך לומר בכל אחת קודמת, רק הקוסת לא יברים עד צדיקין שיש צורך לומר ויכזיבו קודמין בו, אלא בסכ יאמר כל ב' מבות יחד ויספיקו יאמר גזלת ימין, וכן על דרך זה השאר, על דרך בשנים יבשה פניו בו, ובשיעור נכנסת הגדולה סימן נ"א כתב דיש נוהגים לצמד בפסוקים אלא גבל. ומה שאין אומרים אחר הקוסת כאלו הקוסתו כתב בית דוד השעם לפי שאמרנו אם חסר בו, ויש לזוש שמא חסרנו בו, וצין לקמן סימן קל"ב ובגמ' אברהם סעדי קשו ה'. ובדברי יוסף כתב בשם מהר"ם וילנאו דמה שאומרים מנה שיענה בית המקדש יש לקדשו ולומר שכתבה בית המקדש, כי הבית יתה מעשה די יצור מקדש ה' כוננו דרו ותפרו, וכן יש לומר קום איווה וימקון ואמר תפלת יי"ו, צין שם, ואינו כח"ת, וצין בתוספות יוס טוב פרק חמישי דמעשר בשם הרדב"ו, וגם במלת שיענה גם בן אשור לקדש שיעדי ששים נאמר, וצין שם שכתב שיהודו לה' בו שהוא בדברי תהמים, ובתהלים נפל שעות בספרים, אחת במה שכתבו את ארן כנען, והב' שכתב אלהים אלתי יקדאל ואינו בן בדברי תהמים, ומה שאנו אומרים הוא מדברי תהמים. צריך לתספיק קצת בין במים ובין אידים כי טעם שכתב מנת במים וסוף פסוק במלת אידים, כי תבת אידים לא קאי על במים אלא על התפלים, כמו שכתבו בלא אירי זה הקב"ה וכו' באידים אלו התפלים ובתויב קללו בו, וכן פרושו: קללו אידים כעופרת במים, צין שם, אף על גב דאידים שהן נמי על תהמים מקל טעום בין ויתפרש נמי על התפלים יש לתפיק קצת שלא לומר בנשיקה אחת:

[א] הכל. צין פאר היטב. וצין שם בחות יאיר דתהלים שהוא לעורר דומים וי לה תפלה ויש

באור הלכה

* כגון קריאת שמע וכו'. וצנן אמירת הלל, משמע בתוספות ישנים דיוקא גם בן שיש להקל, צין שם, השעם אכל כל זה אם רגיל בפי היטב שלא יבא לשעות בו, כי בקל יבא לשעות באמירת לא לנו לקאפטייל קל"ה, ולא יבא די הלל וגם ברכתו דיהי לבשלה:

משנה ברורה

כתב דמכל מקום בפרשת התמיד ראוי לעמוד, שקורין בצבור בקול רם. גם מה שכתב בבאר היטב בשם ה"ח תקמה שיתבר לומר פרשת התמיד בצבור עם הש"ץ, צין בשערי תשובה שהשיג על זה. כתב הפרי מגדים, מה שכתבו בסדריים בגמ' הדין רצון כאלו הקורבו קרבו תמיד, ויש גורסין הקרבתי, אינו נכון, כי הקרבתי בפרשת תשאת אבעלים קאי, מה שאין בן התמיד אין יחיד מקרי בעלים. ובסוד הגרסא כאלו קרב התמיד פמוצדו וכו', וזה נכון, ובשערי תשובה מ"ש גם הגרסא שלנו: (ב) בצבור. שדוקים באותו מקום לומר רק פרשת התמיד לבר בצבור: (ג) ולקחור. שמונהגם היה מקדם לומר הכל ביתח בקול רם, ואם בן לא יכול לשתק צעת שיאמרו בצבור, דיהיה מנבר מלמא: (ד) ריבון. צין בשור שהוא רק לרוחא ומלמא, שלא יהיה נראה כאלו מקריב שני תמידים: (ה) בשעה שמתפללים. ויש (א) פוסקים שחולקין על זה ואומרים דבתפלה אין להתנוצצ, ורק בפסוקי דומרה וברפת קריאת שמע ולמוד התורה אפלו שבעל פה המנהג להתנוצצ. וכתב הפגון אברהם, ודצדק כמר עבד ודצדק כמר עבד. והכל לפי (ב) מה שהיה אדם, אם מכתו היטב על די מנוצה יתנוצצ, ואם לא יצמד קה, ובלבד שייכונו לבו. וקצת מתנוצעים מנוצה משפשת, שהגוף עומד על צמדו רק בראש הופך פעם לימין ופעם לשמאל ודרך גאון, (א) אין לצשות בן: א (ו) אין צריכין לפרסם, שכבר הוא מפרסם מאתמול, אכל שבת, אף על פי שהוא מפרסם אומרים אותה בשתריית, שיתיר אין יכולין לקרורה בתורה מפני שאין בה אלא שני פסוקים, כמו שיתבאר בס' סימן רפ"ג:

א (א) דברים שבכתב. סוקא (א) מתר לקרות בעל פה, משום עת לצשות לה' הפרו תורתך. והוא הידין אם הוא בבית האסורים ואין יכול להשיג שם חמש: (ב) אי אתה. כתב הרדב"ו, חלק א סימן קל"ה, לקרות הפרשה בעל פה בשעה שש"ץ קורא אני נזוק, אכל אינו מוחה לאמרים, משום דיש פוסקים הרבה שפוקרים דתאסור הוא דוקא אם מוציא בה לאמרים ידי חובתו, וכן כתב בעצרת וקנים ובאור הגר"א: (ג) לאמרם בעל פה. מי שדורש ברבים בהרבה פסוקים שבתורה וקשה לו לחפש בכל שעה בחמש מפני כבוד הצבור, אפשר שיש להקל. צין ביוקא (ה' ע') בתוספות וישנים דבור המתחיל ובצשור, בתרוין ראשון ובתרוין בתרא, ובבאר הגר"א הסכים לדינא לתרוין בתרא: (ד) ושגור. אכל אם אינו שגור בפי הכל (ב) אף על גב ששגור בפי אסור: (ה) כגון קריאת שמע. וכן (א) פסוקי דומרה: (ו) ופרשת התמיד. כתב הפגון אברהם, המצוין בבית יוסף יראה שיש דעות שונות בטעם התר אמירת אלו הדברים בעל פה, לכו יש לומר שכל דבר בעל פה כי אם מה שנופר פה בשלחן ערוך. ובתשובת חות יאיר מתיר לומר כל ספר תהלים בעל פה, דכיון שהוא לעורר דומי ד' הוי לה תפלה, ונראה לי שיש לסמוך עליו, דבלאו הכי דצת העצרת וקנים והגר"א כהפוסקים דדוקא להוציא רבים ידי חובתו אסור: (ז) מתר. ובמוציא אחרים באמירתו את המתובים, מצד הפגון אברהם שער הצינון (א) צין פגו אבותם ואלה ויאס ובאר היטב: (ב) די מגדים: (ג) אלה ויאס: (ד) לבוש: (א) אחרונים: (ב) מגו אברהם: (ג) סוד: ביצחק יקרא סימן ס"ח סי"א: בצבור. יש ספרים דגם בנתיב ראוי לעמוד.

מח א וקבעו לקרות פרשת התמיד וכו'. כתב בית יוסף והטעם שאומרים ברכת כהנים נראה שהוא משום שאנשי המשמר היו אומרים אומה בכל צקר וכמו שכתבו המוספות סוף פרק קמא דברכות (סוף דף יא:) עכ"ל ומכל מקום קשה למה הקדימו לאמרה קודם פרשת התמיד ואפשר דסבירא להו כהנרפמים דאף בצרכה המורה צריך שיטנה על אחר וכיון דלא תקנו פרשת התמיד אלא שיהא במקום הקרבת קרבן ולא לשם קריאה על כן הקדימו ברכת כהנים כדי לגלות דמשום קריאה אומרים אומה והו' ליה קורא על אחר מיד אחר הצרכה דהשתא אפילו ילך לעסקיו ואח"כ יתחיל ללמוד לאחר כמה שעות לא הו' הפסק ואין צריך לצרך כדלעיל בסימן הקודם ולפי שאנו תופסין כדברי המוספות נשם ר"י דאין צריך וכך היא דעת ה"ר יונה והרא"ש והר"ר ירוחם (נמינ' ב ח"א) והמרדכי (פי' כו ול) על כן אין נוהגין לומר ברכת כהנים קודם פרשת התמיד מיהו כבר כתב רבינו בסוף סימן מ"ו שהוא הנהיג לומר ברכת התורה מיד אחר אלהי נשמה ולומר אחריה ברכת כהנים וכו' וכך הוא מנהיגו בסדורים שדיינו וגם כתוב בהם אחר ברכת כהנים משנת אלו דברים שאין להם שיעור וצריכתם דאלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם

מח א וקבעו לקרות פרשת התמיד כדאיתא במדרש בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם וכו'. הכי איתא צפרק במלא דמענית (כו:) ובסוף פרק בני העיר (מגילה לא:) ובסידור רב עמרם (פי' ב) כתוב פרשת ברכת כהנים אחר ברכת התורה קודם פרשת התמיד. וכן אנו נוהגים והטעם שאנו אומרים פרשת ברכת כהנים נראה שהוא מפני שאנשי משמר היו אומרים אומה בכל צקר וכמו שכתבו המוספות בסוף פרק קמא דברכות (יא: ד"ה וצרכה): ויש נוהגים לומר אחריה פדר המערכה שזו נופחה אב"י מסדר פדר מערכה וכו'. והיא צפ"ג דיומא (ג.) ופירש רש"י אב"י מסדר פדר מערכה. מני סדר עבודות של כל יום ויום משמיה דגמרא. דכוליה ישיבה דרצנ דבי מדרשא: ואליצא דאצא שאלו דאמר צפרק קמא (שס י:): הטבת כ הנרות קודמות לכל הקטרת. מערכה גדולה. שעליה הקטירו כל הקטרו קודמת לסדר לפני המערכה שני שעושין צקן מערבים דרומית משו מן הקרן ארבע אמות לנד לפו שממנה חומין גחלים להכניס למוצו הפנימי שחרית וערבית להקטיר עליה קטרת תמיד פרס שחרית ופרס צין הערבים: לסידור שני גזו

נטילת ידיים ואשר יצר ואלהי נשמה (יח) וכל סדר הברכות (יט) וברכת התורה. ופרשת התמיד לא יקרא עד שיאור היום שהיא במקום הקרבת התמיד שאין זמנו אלא ביום. וכן ברכת הנותן לשכוי בינה לא יברך אלא ביום עד כאן:

סימן מח

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] למה קבעו לקרות פרשת התמיד ובאיה מקום אומר פרשת ברכת כהנים: אומר סדר המערכה ורבוץ העולמים אתה צויתנו וכו': בשבת מוסיפין וביום השבת: ואם מוסיפין בראש חודש ובראשי חדשיכם:

א וקבעו לקרות פרשת התמיד (א) כדאיתא במדרש בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות כל זמן שעוסיקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני. (ב) ובסידור רב עמרם כתוב פרשת ברכת כהנים אחר ברכת התורה קודם פרשת התמיד. ויש נוהגין לומר אחריה פסוק (מלאכי ג ד) וערכה ליי' מנחת יהודה וגו'. וטוב לומר אחריה סדר המערכה (ג) וזה נוסחה. (ג) אב"י מסדר סדר המערכה משמיה דגמרא

עלים. שמסדרין על מערכה גדולה: לדס התמיד. לשחיטה ולזריקה קטרת. על מוצה הפנימי: קודמת לאברים. להקטיר אברי התמיד ע מוצה החיטון: למנחה. מנחת נסכים של תמיד דכתיב (נמדבר כה ו ועשירית האיפה קולח למנחה: לנסכים. לנסך יינו של תמיד: ונסכי למוספים. אם שבת הוא: שנאמר והקטיר עליה חלצי השלמים. ודרי ליה לשון השלמה עליה על העולת תמיד של שחר האמור צר המקרא שנאמר וערך עליה העולה והקטיר והוסיף והשלים אחריה כל הקרבנות ולא על של צין הערבים שהוא אחרון לכל הקרבנו ע"כ. ואע"פ שהרמב"ם צפ"ו מהלכות תמידין ומוספין (ה"ג) פסק כרבנן דפליגי אלצא שאלו ואמרי קטרת מפסיק צין הטבת חמ להטבת שמים ושחיטת התמיד וזריקתו קודם להטבת חמש וכן נראה דעת סמ"ג צסימן קנ"ב וכתבו עוד והמדשן את המוצה מדשנו צשע שהשוחט שוחט את התמיד ולפי זה היה ראוי לסדר כך וסידור שני גזרי עליס קודם לדישון מוצה הפנימי ודס התמיד ודישון מזו הפנימי ודס התמיד קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודם לקטרת וקטרת קודם להטבת חמי נרות שחי נרות קוד לאברים ואברים לחציתין וכו' מאחר שמאלו העולם שאב"י סידר הסדר אליצא דאצא שאלו דפליגי ארצנן בהטבת נר לשנות הסדר הוא:

דרכי משה

מח (א) כתב הרב אבודרהם דנהגו ישראל להתנועע בשעה שקורין כמו בנתינת התורה שהיתה ברתת וכו' גם על שם (תהלים לה י) צמותי תאמרנה וגו' כי כל עצמותיו היו מתנועעים בשעת שבת הבורא יתברך עכ"ל וברקנט פרשת וישמע יתרו כתב טעם ו פי הקבלה בתנועות אלו שמנועעים ישראל בשעת התפלה וכן הוא בזוהר:

פרישה

(יח) וב"י פדר הברכות. הטעם שהרי מן הראוי היה לו לצרך מיד כל אחד ואחד צשעתו כמו שכתב לעיל סימן מ"ו הילכך לא לאחר כולי האי. ואחר כך יאמר לעולם יהא כו' עד וישכס ויאמר רצון כל העולמים כו' שהוא יוס צצוקר וכמו שכתבו המוספות צפרק קמא דברכות: (ג) שזה נוסחה אב מסדר פדר המערכה משמיה דגמרא. פירש רש"י מנה סדר עבודות כל יום אליצא דכולהו בני ישיבה ואליצא דאצא שאלו דפליגי ארצנן בהטבת נר

41